

INGETROKKEN PER 3 NOVEMBER 2015

NBA Alert
Audit Alert 23

**De bijdrage van accountants aan
relevante verslaggeving tijdens
de crisis**

februari 2012

Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants



NBA

Statusomschrijving

Deze NBA Alert richt zich op alle accountants (openbaar accountants, intern accountants, overheidsaccountants of accountants in business) die op enigerlei wijze betrokken zijn bij het tot stand komen van financiële verslaggeving. De alert wil accountants pro actief wijzen op de gevolgen van de crisis op jaarrekeningen. Het gaat daarbij om de private en de publieke sector. Het zou te ver voeren om alle branche- en sectorspecifieke voorbeelden te verwerken in deze alert, vandaar dat gezocht is naar een grootste gemene deler.

Sommige accountants zullen zich al bewust zijn van de beschreven problematiek, of daar op andere wijze over geïnformeerd zijn. De NBA vindt de problematiek echter zo belangrijk dat ze zich hierdoor niet wil laten weerhouden om toch met deze alert alle betrokken accountants te informeren.

Voor controles van jaarrekeningen heeft deze alert de status van audit alert, en wordt zij aangemerkt als Audit Alert 23.

Status Audit Alert

Deze publicatie, die tot stand is gekomen onder verantwoordelijkheid van de NBA, beoogt registeraccountants en accountants-administratieconsulenten aanwijzingen te geven ter zake van een specifiek onderdeel van de uitoefening van het accountantsberoep. Verwacht wordt dat accountants kennisnemen van deze aanwijzingen en deze overwegingen voor zover relevant voor de opdracht. Een accountant die deze aanwijzingen niet toepast, moet erop voorbereid zijn om uit te leggen hoe niettemin is voldaan aan de verplichtingen, basisprincipes en essentiële werkzaamheden uit wet- en regelgeving, die nader zijn behandeld in deze aanwijzingen. Deze publicatie heeft niet de status van beroepsreglementering.

NBA Alert / Audit Alert 23 – De bijdrage van accountants aan relevante verslaggeving tijdens de crisis

1 Inleiding

De huidige financiële problemen als gevolg van de schuldencrisis bij landen binnen de Eurozone, maar ook financiële problemen in landen buiten Europa hebben geleid tot zwaar weer voor de wereldeconomie. In Nederland is er eveneens sprake van snel verslechterende economische omstandigheden en wordt een recessie voor 2012 voorspeld.

Deze problemen kunnen invloed hebben op bijna alle organisaties, zowel in het bedrijfsleven maar ook bij de overheid en not-for-profit organisaties, en dus ook op bijna alle 'klanten' van accountants in Nederland. Dit moet niet gelezen worden alsof alle organisaties in continuïteitsproblemen zijn. Maar de crisis kan wel invloed hebben. Denk daarbij aan het niet kunnen betalen door grote of kleine afnemers, het hebben van problemen bij herfinanciering door aangescherpte kredietregels of het teruglopen van de omzet door afnemende vraag.

Deze Audit Alert legt accountants uit hoe zij in het kader van hun betrokkenheid bij financiële verantwoordingen invulling kunnen geven aan de verhoogde dijkbewaking. Dit geldt zowel voor accountants die jaarrekeningen samenstellen, beoordelen of controleren, maar ook voor accountants en anderen die vanuit de organisatie waar ze werkzaam zijn betrokken zijn bij de financiële verantwoording. Juist accountants in die laatste groep zijn verantwoordelijk voor het opstellen van de correcte jaarrekening en het juist en volledig informeren van de interne en externe accountant.

In de Audit Alert wordt allereerst ingegaan op de impact die de financiële situatie heeft op de werkzaamheden van accountants. Vervolgens worden voorbeelden gegeven van problemen die zich voor kunnen doen in het kader van verschillende jaarrekeningposten.

Deze Audit Alert is uiteraard geen checklist, het is een aanvulling op het belangrijkste wapen van de accountant, het gezond verstand, en helpt om risico's te onderkennen en helder weer te geven in de jaarrekening van cliënten. Daarbij passen objectiviteit, een professioneel kritische houding, en een rechte rug.

Belangrijke vragen die de accountant kan stellen, zijn onder andere:

- Kan worden uitgegaan van continuïteit?
- Is de organisatie voldoende voorbereid op de risico's voortvloeiend uit de verslechterende economische omstandigheden?
- Loopt de organisatie binnenkort aan tegen herfinanciering?
- Reflecteert de waarde van de activa de teruglopende economie?
- Is er een verhoogd frauderisico?
- Welk zicht is er op de verwachte kasstromen in de komende 12 maanden en daarna?
- Sluit de omvang en de toonzetting van de toelichting in de jaarrekening en het jaarverslag aan bij de huidige omstandigheden?
- Geven de werkzaamheden van de accountant hem aanleiding om een extra toelichting te verstrekken in zijn verklaring of om zijn oordeel aan te passen zoals beschreven in praktijkhandreiking 1119 die op korte termijn zal worden geconsulteerd.

In de hoofdstukken 2 t/m 4 wordt ingegaan op aspecten die specifiek relevant zijn in de verschillende rollen die accountants hebben in het kader van de totstandkoming van jaarrekeningen. Het is voor het begrip en het functioneren van accountants in een bepaalde rol belangrijk dat zij ook een beeld hebben van de aspecten die relevant zijn voor accountants in

andere rollen. Daarom worden accountants aangemoedigd om kennis te nemen van alle hoofdstukken.

2. Specifieke aspecten voor samenstellingsopdrachten

Continuïteit

Tijdens de uitvoering van de opdracht kan informatie beschikbaar komen die twijfel kan opwekken over het voortbestaan van de organisatie. Als duurzame voortzetting van de activiteiten in het geding is, zullen de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, die normaal gesproken gebaseerd zijn op de veronderstelling van continuïteit van de organisatie, herzien moeten worden.

Bij aanwijzingen die duiden op mogelijke continuïteitsproblemen van de organisatie, handelt de accountant in overeenstemming met de regels van het verslaggevingsstelsel (zoals de bepalingen in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving).

Schattingen en waarderingen

De accountant zal in het kader van een samenstellingsopdracht het bestuur soms behulpzaam zijn bij het maken van schattingen. In normale situaties wordt hierbij vaak gebruik gemaakt van de in een vorig jaar gebruikte veronderstelling. In de huidige crisis is het belangrijk dat het management, daarbij aangespoord door de accountant nagaat of de veronderstellingen daadwerkelijk nog toepasbaar zijn. Denk bijvoorbeeld aan de voorziening debiteuren of voor incurante voorraden. Door de verslechterende economische omstandigheden kan er sprake zijn van recent ontstane vorderingen op debiteuren die toch voorzien moeten worden omdat de debiteur niet meer kan betalen of teveel ingekochte voorraden die niet meer zonder verlies kunnen worden afgezet. De accountant gaat ook na of er aanwijzingen zijn voor waardeverminderingen van activa om ervoor te zorgen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Fraude

Ook bij een samenstellingsopdracht kan de accountant te maken krijgen met aanwijzingen van fraude en of onwettig handelen. In dat geval dient de accountant te handelen in overeenstemming met Standaard 240. Bij de recessie kan sprake zijn van een verhoogd fraude-risico o.a. door toegenomen druk op het management om de financiële positie rooskleuriger voor te spiegelen dan ze in werkelijkheid is. De accountant zal nagaan in hoeverre de voorstellen van het management om de verslaggeving aan te passen bedoeld zijn om een beoogd resultaat te bereiken en daarmee een onjuist beeld van de financiële resultaten op te roepen.

Gebeurtenissen na balansdatum

De accountant beoordeelt of er sprake is van gebeurtenissen na balansdatum die in de samen te stellen jaarrekening dienen te worden verwerkt of vermeld. Indien er sprake is van continuïteitsproblemen, dienen deze verwerkt te worden in de jaarrekening. Voorzienbare verplichtingen en mogelijke verliezen, zoals duurzame waardeverminderingen van activa, dienen te worden verwerkt in de jaarrekening. Ingrijpende toekomstige gebeurtenissen, zoals beëindiging van een deel van de activiteiten, dienen te worden vermeld in de overige gegevens.

Kredietregelingen

De accountant beoordeelt of de organisatie voldoende financiering heeft voor de komende periode en of er sprake is van overschrijding van afspraken met de bank. Let hierbij ook op bijvoorbeeld achterstanden in het betalen van de crediteuren om een eventueel liquiditeitstekort op te vangen. Dit kan gevolgen hebben voor de continuïteit (zie hierboven).

Kritisch doorlezen

De accountant leest de jaarrekening kritisch en weegt af of de jaarrekening toereikend is, vrij van afwijkingen van materieel belang en of de jaarrekening aansluit bij het beeld dat hij heeft van de organisatie. Hij heeft hierbij o.m. aandacht voor de waarderingsgrondslagen en een adequate toelichting van eventuele gevolgen van de recessie. Het niet beschikbaar zijn van duidelijke en robuuste toelichtingen over continuïteit, risico's, reële waarden, het al dan niet voldoen aan bepalingen van financieringscontracten kunnen mogelijk materiële omissies zijn.

Voor nadere aandachtspunten voor verschillende jaarrekeningposten wordt verwezen naar Bijlage 1.

3. Betrokkenheid bij het opstellen van de jaarrekening

De aandachtspunten die gelden bij samenstellingsopdrachten zijn ook relevant voor accountants die als administrateur, controller, CFO, penningmeester of in een andere rol vanuit een organisatie betrokken zijn bij het opstellen van de jaarrekening van de organisatie.

De objectiviteit die in het kader van de VGC vereist wordt van accountants die een rol vervullen bij het opstellen van jaarrekeningen namens een organisatie is juist in deze tijd zeer belangrijk. Zij zijn degenen die vanuit hun rol, eerder nog dan openbaar accountants, de invloed van het verslechterende klimaat op de organisatie kunnen inschatten. Zij zijn ook de personen van wie in het kader van hun verantwoordelijkheid verwacht mag worden dat zij de invloed van het verslechterende klimaat op een juiste manier verwerken in de jaarrekening.

4. Specifieke aspecten voor Controle- en beoordelingsopdrachten¹

Continuïteit

Tijdens de uitvoering van de controle of beoordeling kan informatie beschikbaar komen die twijfel opwekt over het voortbestaan van de organisatie. Duurzame voortzetting van de activiteiten is (of komt) in het geding. Hierdoor is het misschien nodig de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, die normaal gesproken gebaseerd zijn op de continuïteit van de organisatie, te herzien.

Bij aanwijzingen die duiden op mogelijke continuïteitsproblemen van de organisatie, handelt de accountant in overeenstemming met Standaard 570 'Continuïteit' en Audit Alert 20. Hierin staat uitgebreid toegelicht hoe een accountant in dergelijke situaties dient te handelen en welke verklaring bij de jaarrekening dient te worden verstrekt.

Herzien risicoanalyse

De mate waarin organisaties worden beïnvloed door de crisis is verschillend van bedrijfstak tot bedrijfstak en zelfs van organisatie tot organisatie. Ontwikkelingen kunnen erg snel gaan. De accountant is derhalve alert op ongebruikelijke en veranderde omstandigheden, zoals significante transacties buiten het normale verloop van de bedrijfsactiviteiten en significante transacties met verbonden partijen. Deze kunnen impact hebben op de initiële risicoanalyse. Risicoanalyse is een continu proces. Gedurende de gehele controle overweegt de accountant om zijn initiële risico-inschatting aan te passen aan de omstandigheden.

Invloed op interne beheersing

Door de crisis kan een organisatie gedwongen zijn om een reorganisatie door te voeren die leidt tot ontslagen en/of bezuinigingen. Dit kan gevolgen hebben voor de interne beheersing doordat functiescheidingen of andere interne beheersingsmaatregelen niet meer aanwezig

¹ Alhoewel voor beoordelingsopdrachten standaard 2400 van toepassing is, kan de accountant voor specifieke onderwerpen gebruik maken van (onderdelen van) de standaarden voor controleopdrachten.

zijn of in mindere mate effectief zijn omdat ze door minder ervaren personeel worden uitgevoerd. Andere interne beheersingsmaatregelen kunnen belangrijker worden zoals degene met betrekking tot input en veronderstellingen voor waarderingssystemen en prognoses voor de waardering van activa.

Fraude

Bij de crisis kan sprake zijn van verhoogde frauderisico's o.a. enerzijds door toegenomen druk op het management en anderen binnen de organisatie om targets en resultaten te behalen en anderzijds door de kans op afbreuk van het interne beheersingssysteem door bezuinigingen en reorganisaties. De accountant besteedt daarom extra aandacht aan aanwijzingen die indicaties kunnen geven voor een verhoogde druk op het management. De accountant neemt kennis van beloningsstructuren voor het management en belangrijke functionarissen en van de opgelegde targets en de wijze waarop daarvoor verantwoording wordt afgelegd. Er is een verhoogd risico op fraude indien er geen of ineffectieve monitoring door het management plaatsvindt, er een complexe of onstabiele organisatiestructuur is, de interne beheersing door reorganisaties of bezuinigingen niet meer effectief is of indien er een zwakke financiële functie is.

De accountant past de vereisten van Standaard 240 toe. De accountant is alert op stelselwijzigingen. Het is mogelijk dat deze zijn doorgevoerd om een beoogd resultaat te bereiken. De accountant besteedt ook aandacht aan verbonden partijen inclusief de aard en redenen van de transacties met deze partijen en aan significante, ongebruikelijke en complexe transacties.

Herzien materialiteit

Stakeholders zijn in tijden van crisis door teruglopende resultaten en een slechtere financiële positie kritischer ten aanzien van organisaties. Dit kan aanleiding zijn de materialiteit hierop aan te passen. Maar ook het feit dat de resultaten volatiel of negatief zijn, de activiteiten zijn afgenomen bijvoorbeeld door staking van activiteiten, of dat de resultaten beïnvloed worden door bijzondere posten (bijvoorbeeld de afwaardering van een debiteur) kan een aanleiding vormen de materialiteit aan te passen. Alternatieve benchmarks, bijvoorbeeld indien wordt overgegaan van bepaling van de materialiteit op basis van het resultaat naar op basis van vermogen, behoren te zijn afgestemd op de behoeften van de stakeholders. Gesignaleerde additionele risico's als gevolg van de crisis kunnen aanleiding geven om de uitvoeringsmaterialiteit te verlagen. De accountant bespreekt de overwegingen met het controleteam en waar relevant met het management en degenen belast met governance.

Herzien controle aanpak: inspelen op nieuwe en/ of verhoogde risico's

De ontwikkelingen in de markt en de gevolgen daarvan op materialiteit, risico's (inclusief fraude en continuïteit) en de interne organisatie van de organisatie beïnvloeden de controle-aanpak zoals die blijkt uit de herziene risicoanalyse. De accountant is extra kritisch op de aard en omvang van zijn controlewerkzaamheden tegen de achtergrond van de onzekerheden, de additionele risico's en de mogelijk minder effectief geworden interne beheersing. De accountant heroverweegt de mix, de aard, de omvang en de timing van zijn controlewerkzaamheden. Zo zijn bijvoorbeeld verbanden of verwachte relaties bij cijferanalyses minder 'hard' in tijden van crisis en zijn bestaanscontroles nog belangrijker dan normaal.

Inschakelen van deskundigen

De accountant gaat na of de teambezetting is afgestemd op de complexiteit van de organisatie en de controle-issues. De accountant heroverweegt de toewijzing van uitvoering- en reviewtaken van kritieke controlewerkzaamheden op basis van de aanvullende controle-issues. De accountant gaat na of de inzet van deskundigen nodig is m.n. op het gebied van waarderingvraagstukken. De accountant beoordeelt de uitgangspunten en veronderstellingen die de deskundige heeft gehanteerd.

Externe financiering

De accountant gaat na hoe de financiering van de organisatie geregeld is:

- Lopen belangrijke financieringscontracten af?
- Worden crediteuren op tijd betaald?
- Heeft de organisatie additionele financiering nodig?
- Zijn in de financieringsovereenkomsten bijzondere voorwaarden (convenanten) of verstrekte zekerheden opgenomen?
- Is de organisatie in belangrijke mate afhankelijk van overheidssubsidie, -financiering of -bestedingen en zijn er aanwijzingen dat deze wordt verminderd of gestopt?

Dit kan gevolgen hebben voor de continuïteit (zie hierboven).

Afsluitende werkzaamheden

Als uit de afsluitende cijferanalyse afwijkingen van verwachte bedragen of of verbanden naar voren komen die niet overeenstemmen met de kennis en de verwachtingen van de accountant, dient de accountant een onderzoek in te stellen om toereikende verklaringen te vinden en ter bevestiging aanvullende informatie te verkrijgen.

In verband met de snelheid waarmee de crisis om zich heen slaat is grotere aandacht voor gebeurtenissen na balansdatum² noodzakelijk. Beschrijving van dergelijke gebeurtenissen en, indien nodig, verwerking in de jaarrekening is belangrijk voor het inzicht dat gebruikers willen hebben (zie hierboven bij samenstellingsopdrachten).

Tot slot neemt de accountant de jaarrekening kritisch door en stelt hij vast dat de jaarrekening 'het verhaal van de organisatie' op een goede wijze vertelt, dus inclusief alle onzekerheden, risico's, gevoeligheden, etc. Het niet beschikbaar zijn van duidelijke en robuuste toelichtingen over continuïteit, risico's, reële waarden, het al dan niet voldoen aan bepalingen van financieringscontracten kunnen mogelijk materiele omissies zijn.

De accountant zorgt ervoor dat hij zijn kritische overwegingen en de onderbouwing van gemaakte keuzes vastlegt in zijn dossier. Dat geldt vooral ten aanzien van posten en controleactiviteiten waarbij schattingen en professionele oordeelsvorming een belangrijke rol spelen.

Voor nadere aandachtspunten voor verschillende jaarrekeningposten wordt verwezen naar Bijlage 1.

²Standaard 560 'Gebeurtenissen na de einddatum van de verslagperiode'

Bijlage 1. Postgewijze toelichting (balans)posten

Materiële en immateriële vaste activa

Bijzondere aandacht voor de waardering van vaste activa is nodig omdat de onderliggende waardering en eventueel modellen voor de waardering gepaard gaan met significante schattingen en oordeelsvorming (Standaard 540). Lagere resultaten of negatieve kasstromen in bepaalde bedrijfsonderdelen kunnen een aanwijzing zijn voor 'impairment' van materiële en immateriële vaste activa (o.a. goodwill). Ook het voornemen van management om activiteiten te stoppen of te herstructureren is een dergelijke indicatie. De accountant besteedt daarom bijzondere aandacht aan de uitgangspunten en veronderstellingen in waarderingsmodellen en onderliggende prognoses (groeivoet, disconteringsvoet, inflatie, sensitiviteit). In tijden van crisis is het waarschijnlijk dat omzetvolumes, winsten en kasstromen een negatieve trend vertonen ten opzichte van de historische informatie.

Vastgoed

In het huidige economische klimaat wordt de waardering van commercieel vastgoed beïnvloed door lage bezettingsgraden en het verlenen van hoge incentives aan huurders. Relevante aspecten bij de controle zijn:

- De vertaling van leegstand in de reële waarde
- Betrekken van incentives in de (externe) taxaties
- Toetsing van de onderliggende kasstromen in de taxatierapporten

Maar ook een daling van de verwachte kasstromen als gevolg van de crisis kan aanleiding zijn voor een duurzame waardevermindering van vastgoed. Denk in dit kader ook aan de waardering van kassen in de tuinbouw of een bedrijfshuis van een mkb-ondernemer.

Praktijkhandreiking 1117 besteedt aandacht aan vastgoedwaarderingen.

Grondposities

Met name bij gemeenten kunnen zich problemen voordoen met betrekking tot verkregen gronden in het kader van het ontwikkelen van woningbouw en bedrijfsterreinen. Deze gronden zijn mogelijk niet het recente verleden verkregen tegen te hoge aanschafwaarden en kunnen op basis van de huidige economische situatie worden afgewaardeerd.

Voor uit te voeren werkzaamheden wordt verwezen naar de post Materiële en Immateriële vaste activa.

Deelnemingen

De waardering van deelnemingen wordt complexer in tijden van crisis. De accountant is alert op aanwijzingen voor mogelijk waardeverminderingen van deelnemingen. Eventuele aansprakelijkheden of garantiestellingen voor deelnemingen horen te worden vertaald naar verplichtingen die de organisatie op balansdatum heeft. Hierop zijn de verslaggevingstandaarden voor het opnemen van voorzieningen en de waardering van deelnemingen van toepassing. Een bijzonder aandachtspunt vormt de betrouwbaarheid van de nettovermogenswaarde van minderheidsdeelnemingen. Indien de deelneming een materieel groepsonderdeel is (nettovermogenswaarde en/of resultaat zijn materieel), dan zijn de vereisten van Standaard 600 van toepassing.

Vorraden/onderhanden projecten

De economische teruggang kan gevolgen hebben voor de waardering van voorraden en onderhanden werk (bijvoorbeeld de waardering van niet verkocht onderhanden werk en grondposities). De waardering van voorraadposities en onderhanden werk is een hoger controlerisch in een moeizame economie. De accountant besteedt vooral aandacht aan voorraden met een lage omloopsnelheid die mogelijk tegen een lagere prijs moeten worden verkocht om cash te genereren maar ook aan eventueel teveel ingekochte voorraden.

Debiteuren

Organisaties dienen hun normale processen voor het beoordelen van de inbaarheid van vorderingen tegen het licht te houden. Het is onvoldoende om de beoordeling te beperken tot alleen achterstallige vorderingen. Ook courante vorderingen moeten kritisch worden beoordeeld om te bepalen of de kans bestaat dat debiteuren in gebreke blijven omdat zij financiële problemen hebben. Historische verliespercentages zijn mogelijk geen goede graadmeter meer voor het bepalen van de voorziening op balansdatum. Als afspraken met afnemers (of leveranciers) veranderen, zoals langere termijnen of kortingsregelingen, worden de eventuele gevolgen opgenomen in de jaarrekening.

Financiële instrumenten

Indien de organisatie in aandelen, obligaties of andere financiële instrumenten belegt, is het essentieel dat de accountant begrijpt wat de aard en doelstellingen van deze instrumenten zijn en welke risico's de organisatie als gevolg daarvan loopt. De accountant kan deze kennis verkrijgen door de processen van de organisatie rondom bepaalde instrumenten en de gegevens die door het management over deze beleggingen zijn verzameld te beoordelen. De materie is soms uiterst complex. De accountant verzamelt meer onderbouwing vanuit verschillende bronnen en verricht meer werkzaamheden om de verkregen onderbouwing te controleren, en waar nodig schakelt hij specialisten in. De accountant vertrouwt niet op historische ervaring of intuïtie met betrekking tot marktgedrag. Indien informatie over reële waarde via een derde wordt verstrekt, zoals een waarderingdeskundige, onderzoekt de accountant de methoden en gegevens die door deze deskundige zijn gebruikt. De accountant onderzoekt belangrijke veronderstellingen en schattingen kritisch en past hier ook de vereisten van Standaard 540 toe. Er kunnen beperkingen zijn aan de gegevens die het management in bezit heeft of kan verzamelen. Organisaties moeten niettemin beschikken over onderbouwing van de berekeningen van de reële waarde. De accountant zal uiteindelijk moeten afwegen of hij voldoende en geschikte controle-informatie heeft.

De NBA heeft voor de controle van staatsobligaties met landenrisico Audit Alert 22 uitgebracht.

De IAASB heeft een practice note uitgebracht waarin ingegaan wordt op de controle van financiële instrumenten. Deze practice note bevat gedetailleerde uitleg die accountants kan helpen bij bepaalde aspecten van de controle van financiële instrumenten.

Latente belastingvorderingen

De accountant gaat na of compensabele verliezen tijdig en volledig kunnen worden gecompenseerd. Bij het beoordelen van de gegevens voor de onderbouwing van latente belastingvorderingen let de accountant er in het bijzonder op of de huidige marktomstandigheden zijn verwerkt in de uitgangspunten en veronderstellingen van de onderliggende prognoses.

Pensioenverplichtingen

De accountant beoordeelt kritisch de significante veronderstellingen in de pensioenverslaggeving, zoals kortingspercentages, rentabiliteit van de beleggingen en veronderstellingen over medewerkers. Dit laatste is nog belangrijker indien de organisatie van plan is de activiteiten te wijzigen of reorganisaties door te voeren. Door onderdekking in pensioenfondsen kunnen organisaties, op basis van hun pensioencontracten, verplicht zijn om een extra bijdrage te storten in het pensioenfonds. Waardedalingen van pensioenactiva ('plan assets') kunnen grote gevolgen hebben voor de omvang van de pensioenverplichting van de organisatie. De accountant is hierop extra alert indien het pensioenfonds belegt in waardepapieren van onzekere landen in de eurozone (zie Audit Alert 22).

Koersverschillen op vreemde valuta

De huidige financiële situatie rondom de Euro beïnvloedt de koersverhoudingen met andere valuta. Accountants dienen kritisch te kijken naar de gevolgen hiervan op de balans (denk bijvoorbeeld aan de impact van Zwitserse hypotheeklen) maar ook op de toekomstige bedrijfsvoering. Is een importerende onderneming bijvoorbeeld in staat de invloeden van een dure Dollar of Yuan door te berekenen aan haar afnemers?

INGETROKKEN PER 3 NOVEMBER 2015